

PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

5 PLATOBNÉ SLUŽBY A PLATOBNÉ SYSTÉMY

5.1 PLATOBNÉ SLUŽBY

Oblasť platobných služieb a platobných systémov upravuje predovšetkým zákon č. 492/2009 o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o platobných službách“), ktorým bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES o platobných službách¹⁷.

Súčasťou slovenského právneho poriadku v oblasti platobných služieb je aj opatrenie NBS č. 8/2009, ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES):

- nariadenie č. 924/2009 o cezhraničných platbách v Spoločenstve, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 2560/2001,
- nariadenie č. 1781/2006 o údajoch o príkazoch, ktoré sprevádzajú prevody finančných prostriedkov a
- nariadenie č. 260/2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009.

V roku 2012 v súlade so zákonom o platobných službách NBS schválila návrh Slovenskej bankovej asociácie neplatiť v roku 2012 príspevok na činnosť Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie zriadeného podľa zákona o platobných službách na mimosúdne riešenie sporov, a to vzhľadom na výsledky hospodárenia tohto súdu a dostatok finančných prostriedkov na činnosť Komory pre rozhodovanie sporov z poskytovania platobných služieb.

5.2 PLATOBNÉ SYSTÉMY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

5.2.1 PLATOBNÝ SYSTÉM TARGET2 A TARGET2-SK

Národná banka Slovenska prevádzkuje štvrtý rok po vstupe do eurozóny komponent systému TARGET2 ako platobný systém TARGET2-SK. Počas roka 2012 neboli zaznamenané žiadne výrazné incidenty, ktoré by zásadne ohrozili systém

a jeho účastníkov. Nedošlo ani k problémom, ktoré by ohrozili plynulé spracovanie platieb alebo narušili prevádzku systému TARGET2 v NBS. Rok 2012 tak možno z pohľadu prevádzky platobného systému TARGET2-SK hodnotiť ako bezproblémový.

Okrem dennej prevádzky systému, konzultačnej podpory a pomoci účastníkom, ako aj pravidelného testovania procedúr pre obnovu činnosti, sa NBS podieľala na koordinácii vývoja, zmien, testovania a nasadzovania nových verzií programového vybavenia platformy SSP, na ktorej sa systém TARGET2 prevádzkuje. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP implementujú nové funkčnosti a zmeny, ktoré Eurosystem schváli na základe požiadaviek užívateľov systému a tiež sa nimi odstraňujú identifikované chyby z predchádzajúcej verzie.

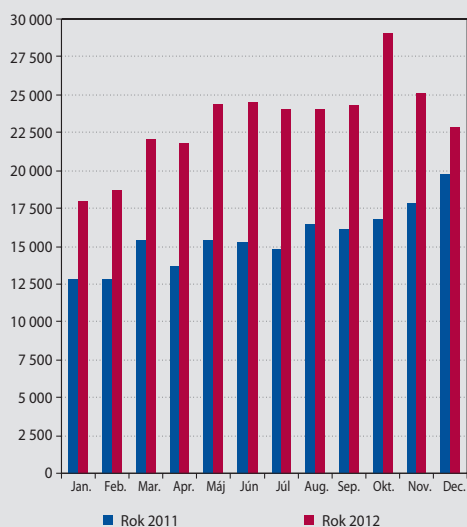
NBS pokračovala aj v roku 2012 v organizovaní pravidelných pracovných stretnutí so zástupcami účastníkov TARGET2-SK. Tieto stretnutia slúžia na konzultáciu návrhov a pripravovaných zmien do systému TARGET2, koordináciu testovania nových verzií platformy SSP s účastníkmi, hodnotenie bežnej prevádzky a sprostredkovanie ďalších relevantných informácií poskytnutých účastníkom TARGET2-SK zo strany NBS.

Národná banka Slovenska 18. decembra 2012 uverejnila novelu rozhodnutia č. 11/2012 k rozhodnutiu NBS č. 3/2010 o podmienkach účasti v TARGET2-SK. Zároveň NBS uverejnila aj novelu č. 12/2012, ktorou sa zmenilo a doplnilo rozhodnutie NBS č. 4/2010 o postupoch vyrovnania pre pridružené systémy TARGET2-SK. Týmto novelami rozhodnutí sa v celom rozsahu implementovalo usmernenie Európskej centrálnej banky č. ECB/2012/27.

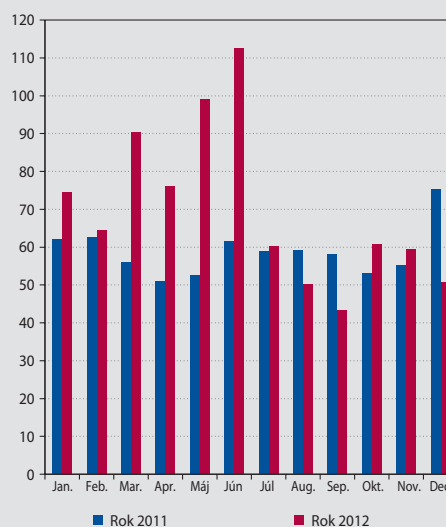
5.2.2 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM TARGET2-SK

Na konci roka 2012 bolo do platobného systému TARGET2-SK zapojených celkovo 33 účastníkov, z toho 30 priamych účastníkov vrátane NBS a 3 pridružené systémy (SIPS, Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s., First Data Slovakia, a. s.). V porovnaní s rokom 2011 došlo

¹⁷ Týmto zákonom sa zrušil zákon č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku v znení neskorších predpisov.

Graf 22 Počet platieb spracovaných v TARGET2-SK

Zdroj: NBS.

Graf 23 Hodnota platieb spracovaných v TARGET2-SK (mld. EUR)

Zdroj: NBS.

k zníženiu počtu účastníkov o dvoch priamych účastníkov.

V roku 2012 sa prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK uskutočnilo takmer 279 tis. transakcií v celkovej hodnote vyše 840 mld. €. Oproti roku 2011 došlo k nárastu počtu uskutočnených transakcií o 48,74 % (91 tis. transakcií). Rovnako hodnota spracovaných transakcií zaznamenala nárast oproti predchádzajúcemu roku, a to o 18,85 % (133,3 mld. €). Vývoj počtu a hodnoty uskutočnených transakcií podľa jednotlivých mesiacov v rokoch 2011 a 2012 zobrazujú grafy 22 a 23.

V roku 2012 mal TARGET2-SK 256 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 1 089 platobných transakcií v celkovej hodnote takmer 3 287 mil. €.

Podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2012 je v pomere 73:27, v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb je podiel klientskych a medzibankových platieb v pomere 4:96, teda výrazne v prospech medzibankových platieb.

V súčasnosti je do systému TARGET2 zapojených celkovo 24 krajín Európskej únie. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK v roku 2012 bolo 24 % všetkých platieb domácich, 69 % smerovalo príjmom

do eurozóny a takmer 7 % smerovalo mimo EÚ. Avšak ukazovateľ hodnoty zaslaných platieb vyznieva v pomere 62:38 v prospech domácich platieb. Štruktúru smerovania platieb zobrazuje graf 24.

5.2.3 PLATOBNÝ SYSTÉM SIPS

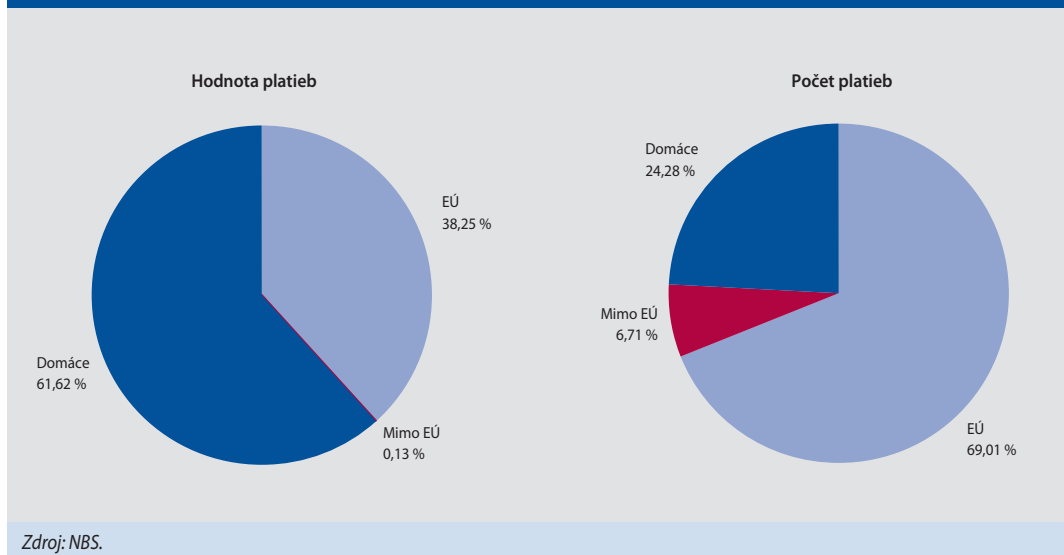
Retailový platobný systém SIPS zabezpečoval kontinuálne aj v roku 2012 spracovanie a klíring domácich klientskych platieb v eurách. Platobné transakcie spracovával v klíringových cykloch, pričom výsledky klírovania boli finančne vyrovnávané v platobnom systéme TARGET2-SK, ktorého je SIPS pridruženým systémom.

V nadväznosti na implementáciu SEPA v SR bola funkcionálna SIPS k 1. decembru 2012 rozšírená o zavedenie spracovania SEPA úhrad v rámci domáceho prostredia. Úprava platobného systému bola realizovaná v súlade so stratégiou prijatou Bankovou radou NBS a definovanou v rámci implementačného plánu SEPA.

V nadväznosti na doteraz uskutočnené zmeny bude platobný systém SIPS priebežne upravovaný na systém plne kompatibilný so SEPA. V súlade s identifikovanými požiadavkami na zavedenie SEPA v SR, ktoré boli zverejnené v rámci implementačného plánu SEPA zabezpečí SIPS do budúcnosti spracovanie tak domácich SEPA inkás, ako aj cezhraničných SEPA úhrad a SEPA inkás.

Graf 24 Štruktúra smerovania všetkých platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK v roku 2012

5.2.4 PLATBY REALIZOVANÉ PROSTREDNÍCTVOM SIPS

Začiatkom roku 2012 bolo do retailového platobného systému SIPS zapojených 32 účastníkov. Ich počet sa v priebehu roka znížil na 29 účastníkov, keďže traja účastníci prestali byť v priebehu roka jeho účastníkmi.

V priebehu roka 2012 sa v SIPS uskutočnilo 180 360 tisíc transakcií v celkovej hodnote

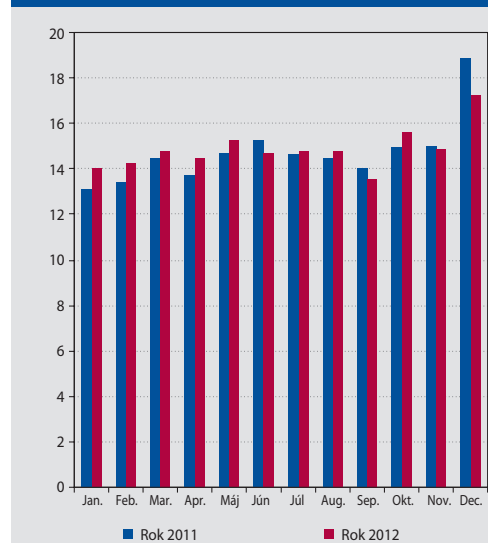
178 387 mil. €. V počte transakcií to znamenalo nárast o 5,43 % a pokračovanie v trende z predchádzajúcich rokov. Krivka hodnotového nárastu bola taktiež zachovaná, avšak nárast predstavoval len necelé jedno percento (oproti 7 % z predchádzajúceho roka).

Grafy 25 a 26 vyjadrujú počty a hodnotu transakcií uskutočnených v systéme SIPS počas jednot-

Graf 25 Porovnanie počtu transakcií uskutočnených v SIPS v roku 2011 a 2012 (mil.)

Graf 26 Porovnanie hodnoty transakcií uskutočnených v SIPS v roku 2011 a 2012 (mld. EUR)

livých mesiacov roka 2012 a porovnanie s rokom 2011.

5.2.5 PLATOBNÉ KARTY

V roku 2012 bol počet vydaných bankových platobných kariet 4,59 mil., čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (5,35 mil.) predstavuje pokles takmer o 16 %. Z celkového počtu vydaných bankových platobných kariet debetné platobné karty tvorili 3,93 mil. a kreditné platobné karty 0,6 mil. (zvyšok, takmer 52 000 kusov, tvoria tzv. predplatené karty).

K 31. decembru 2012 mohli klienti bánk na území Slovenskej republiky využívať sieť 2 509 bankomatov a 37 485 platobných terminálov, čo je nárast oproti predchádzajúcemu roku o 4,2 % (sieť bankomatov), resp. pokles 1,3 % (sieť platobných terminálov).

5.3 SPOLUPRÁCA S MEDZINÁRODNÝMI FINANČNÝMI INŠTITÚCIAMI V OBLASTI PLATOBNÉHO STYKU

OBLASŤ SEPA – EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA, EURÓPSKA PLATOBNÁ RADA

Jednotná oblasť platieb v eurách (Single Euro Payments Area – SEPA) predstavuje iniciatívu pre vytvorenie integrovaného európskeho trhu platobných služieb odstránením rozdielov medzi domácimi a cezhraničnými platbami.

Legislatívnym rámcom projektu SEPA je nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 260/2012, ktorým sa ustanovujú technické a obchodné požiadavky na úhrady a inkasá v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 924/2009. Predmetné nariadenie, ktoré vstúpilo do platnosti 31. marca 2012, ustanovuje pravidlá pre vykonávanie úhrad a inkasá denominovaných v eurách v rámci Európskej únie, používanie spoločných noriem a technické požiadavky, ako je medzinárodné číslo účtu IBAN, swiftový kód BIC a formát správy ISO 20022 XML v platobných službách. Uvedené nariadenie definuje pre eurozónu 1. február 2014 ako konečný termín zavedenia SEPA platobných schém pre úhrady a inkasá, ktoré nahradia súčasné domáce platobné nástroje.

V roku 2012 bola osobitná pozornosť venovaná práve migrácii na SEPA platobné nástro-

je. ECB a Európska platobná rada pravidelne uverejňuje štatistické údaje o používaní SEPA platobných nástrojov. V novembri 2012 tvorili SEPA úhrady z celkového počtu úhrad v eurozóne 30,6 % a SEPA inkasá 2,1 % z celkového počtu inkás.

Európska platobná rada (European Payment Council – EPC) v novembri 2012 uverejnila nové verzie dokumentov Pravidlá pre SEPA úhradu (verzia 6.1), Pravidlá pre SEPA inkaso – základná schéma (verzia 6.1) a Pravidlá pre SEPA inkaso – B2B schéma (verzia 4.1). Uvedené dokumenty nadobudli účinnosť 17. novembra 2012. Poslednou aktualizáciou dokumentu SEPA rámec pre platobné karty je verzia 2.1 z decembra 2009. Aktuálnu verziu dokumentu Štandardizácia v oblasti SEPA platobných kariet – zoznam požiadaviek (verzia 6.0) uverejnila EPC v januári 2012.

Implementácia SEPA platobných nástrojov v SR sa riadi Implementačným plánom pre zavedenie SEPA v SR, ktorého aktuálna verzia 4.0 bola schválená Bankovou radou NBS a následne Výborom pre SEPA dňa 23. novembra 2012. Cieľom implementačného plánu je v nadväznosti na nariadenie EP a Rady (EÚ) č. 260/2012 stanoviť jednotlivé kroky prechodu na SEPA platobné nástroje, vrátane určenia časového harmonogramu a úloh, ktorých splnenie podmieňuje úspešnú implementáciu SEPA v SR.

HODNOTENIE SSS A ICH LINIEK

V roku 2011 sa spustilo druhé komplexné hodnotenie, ktorého súčasťou je aj Centrálny depozitár cenných papierov SR (CDCP). Ten sa hodnotil oproti štandardom na jeho použitie v úverových operáciách ESCB (Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations). Tieto komplexné hodnotenia sa pravidelne vykonávajú približne každé dva roky. Súčasťou hodnotenia sú všetky systémy zúčtovania cenných papierov (SSSs) a ich linky v rámci celej eurozóny. NBS vystupovala v pozícii koordinátora vo vzťahu k domácejmu systému zúčtovania cenných papierov i v pozícii prvého hodnotiteľa. Druhým hodnotiteľom pre CDCP bola určená Banca d'Italia. Zároveň NBS plnila úlohu druhého hodnotiteľa pre MaltaClear, s cieľom zachovania dvojitej kontroly. Záverečná správa a zaslanie odporúčaní prebehlo v roku 2012.

EUROSYSTEM, TARGET2 SECURITIES

Eurosystem pokračoval v prácach na projekte TARGET2 Securities (T2S). Rada guvernérov ECB rozhodla o viacerých skutočnostiach, ktoré napomáhajú príprave T2S (platformy pre vyrovnanie cenných papierov) v zmysle stanoveného Programového plánu. Podpisom Rámcovej zmluvy a Zmluvy pre centrálné banky mimo eurozóny vstúpila do platnosti nová riadiaca štruktúra T2S. Eurosystem podpísal v roku 2012 Rámcovú zmluvu s 22 centrálnymi depozitármi (CSD), z toho s 5 CSD mimo eurozóny. Zmluvu pre centrálné banky mimo eurozóny podpísal Eurosystem zatiaľ iba s centrálnou bankou Dánska, ktorá sa zaviazala dať k dispozícii svoju menu na vyrovnanie počnúc rokom 2018. Podpis takejto zmluvy zaručuje, že T2S bude vyrovnávať transakcie nielen denominované v eurách, ale v budúcnosti i v dánskych korunách.

Na pôde NBS pokračovali stretnutia národnej užívateľskej skupiny (NUG-SK), agenda stretnutí i riešené otázky sú k dispozícii na webovej stránke NBS¹⁸. Členovia NUG-SK sa okrem fyzických stretnutí podieľali i na odpovediach na rôzne konzultácie, ktorými sa Eurosystem snaží získať pohľad národných trhov na riešené otázky T2S a tiež informácie o národných praktikách v oblasti post-tradingu s cieľom maximálnej harmonizácie v T2S.

Eurosystem aj v roku 2012 pripravil viacero informačných stretnutí s cieľom informovať záujmové skupiny o postupe prác na projekte T2S.

Všetky relevantné informácie týkajúce sa projektu T2S možno získať aj na webovej stránke ECB v anglickom jazyku¹⁹.

¹⁸ <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/target2-securities/nug-sk>

¹⁹ <http://www.ecb.int/paym/t2s/html/index.en.html>